

Kan iemand met preekbevoegdheid, een preeklezer of andere niet-predikant het avondmaal bedienen?

Algemeen advies n.a.v. vragen uit kerken

Vraagstelling

Er zijn steeds meer voorgangers beschikbaar die geen predikant zijn maar wel preekbevoegdheid hebben. Sommige zijn predikant geweest. Vooral voor vacante kerken is het waardevol dat zij kunnen voorgaan. Kan een kerkenraad hun ook vragen het avondmaal te bedienen? Of een preeklezer?

Advies

1. De kerken hebben helder afgesproken dat de bediening van het avondmaal alleen de bevoegdheid is van predikanten, net zoals dat geldt voor de doop. Kerkenraden moeten dus niet een preekbevoegde vragen om het avondmaal te bedienen, ook niet een oud-predikant.
2. Als er geen predikant is om het avondmaal te bedienen, kan de kerkenraad een ouderling, dus een andere ambtsdrager, machtigen om dat te doen.

Overwegingen

1. Vanouds is de bediening van de sacramenten (doop en avondmaal) gekoppeld aan de verkondiging van het Woord door een ambtsdrager, de predikant. Woord en sacrament horen bij elkaar. Daarin wordt het heil naar ons toegebracht, in opdracht van Christus. Het past bij het bijzondere karakter van de sacramenten dat dit gedaan wordt door wie in het bijzonder geroepen is in dienst van Christus. Ook in recente synodebesprekingen rond preekbevoegdheid, kerkelijk werkers en de nieuwe kerkorde hebben de kerken steeds deze lijn bevestigd.
2. De kerkorde en de landelijke regelingen zijn daarover dan ook helder: de predikant verkondigt het Woord van God en bedient de sacramenten van doop en avondmaal (KO art. B3.1). Een niet-predikant kan wel landelijke of plaatselijke bevoegdheid ontvangen om het Woord van God te verkondigen (KO art. B8), maar 'de bijzondere preekbevoegdheid houdt geen bevoegdheid in om de sacramenten te bedienen of ambtsdragers te bevestigen' (Landelijke regeling B8 *bijzondere preekbevoegdheid* art. 2.1).
3. Op deze regel zijn twee uitzonderingen gemaakt. Vanuit de bestaande situaties in verschillende 'oude' NGK-gemeentes is in de kerkorde opgenomen dat als er geen predikant is, een ouderling (dus een ambtsdrager) om het avondmaal kan bedienen: art. B19.2 *Bij afwezigheid van een predikant kan de kerkenraad een ouderling machtigen om het avondmaal te bedienen*.
4. De andere uitzondering noemt de kerkorde in artikel B8.2: *In een missionaire situatie kan de kerkenraad aan een kerkelijk werker die bevoegd is om het Woord van God te verkondigen, de bevoegdheid verlenen om ook de sacramenten te bedienen*. Het gaat hierbij niet om missionaire gemeentes (want elke gemeente kan missionair genoemd worden) maar om situaties waarin er nog geen gemeente en kerkenraad is. Voor nieuwe gelovigen kan het van belang zijn dat de missionaire kerkelijk werker, door wie zij Christus leerden kennen, ook zelf de doop bedient en met hen het (hun eerste) avondmaal viert.

5. Een kerkenraad kan wel een preekbevoegde (die geen predikant is) vragen om voor te gaan in een dienst en het Woord te verkondigen; in diezelfde dienst bedient dan een ouderling het avondmaal.

Commissie Kerkelijke Adviezen NGK

Rob Vreugdenhil, alg.secr.

12 maart 2026

NB De vraag of kerkelijk werkers en andere preekbevoegden de doop kunnen bedienen wordt afzonderlijk beantwoord, zie de website met veelgestelde vragen.